

روزنامه فرهنگ و هنر

سرمقاله

تاریخ به روایت تصویر!

سیدرضا صادقی
منتقد

یکی از برنامه‌های قدیمی و برند رادیو که صبح‌های زود از شبکه سراسری پخش می‌شد و در بین مردم هم محبوبیت داشت، برنامه‌ای به اسم «تقویم تاریخ» بود که با موسیقی خاصی که حس حادثه و اتفاق را القا می‌کرد، همراه بود و به مرور سرخداهایی می‌پرداخت که در آن روز در بستر تاریخ رخ داده بود. در واقع رویکرد برنامه روزانه بود؛ این که در چنین روزی چه اتفاقی افتاده است؛ برنامه‌ای که فارغ از کارکرد اطلاع‌رسانی، جذابیت و سرگرم‌کنندگی هم داشت و نشان می‌داد که قصه‌های تاریخ، همیشه برای مردم شیرین و دلنشین بوده است.

از سوی دیگر تاریخ همواره آموزه‌هایی مثل عبرت، درس و تجربه را تداعی می‌کند و تجربه مخاطب شناسی نشان می‌دهد که همواره درس‌های تاریخ حتی اگر تلخ و تراژیک باشند، یک تجربه شیرین برای مخاطبان هستند ضمن این که کارکرد شناختی و آگاهی‌بخش آن از قدرت تاثیرگذاری بالایی برخوردار است.

برنامه «این هفته در تاریخ» به تهیه‌کنندگی و نویسندگی وحید خدادادی که در واحد تولید شبکه هیسپان تی‌وی تهیه شده، ساختاری کم و بیش شبیه به همان برنامه «تقویم تاریخ» رادیو دارد که به مرور تقویمی مهم‌ترین اتفاقات سیاسی و اجتماعی دنیا در قالب «تصویر-نریشن» می‌پرداخت. در واقع این برنامه به مرور مهم‌ترین اتفاقاتی که در طول هفته پیش رو و در تاریخ اتفاق افتاده اشاره دارد و رویدادها را با استفاده از تصاویر آرشیوی و نریشن برای مخاطبان برنامه توضیح می‌دهد. بدیهی است مهم‌ترین تفاوت این برنامه با «تقویم تاریخ» در ماهیت و ساختار تصویری آن است که یک امتیاز برای آن محسوب می‌شود. هم به این دلیل که تصویر اثر قدرت جاذبه بیشتر در جلب مخاطب برخوردار است، هم این که برخی از اطلاعات تاریخی به واسطه همین تصاویر شامل عکس و فیلم به مخاطب منتقل می‌شود. از سوی دیگر به واسطه ماهیت داستانی و قصه‌گونه سرخداها، اثر جاذبه‌های دراماتیک هم برخوردار است.

البته باید یک ویژگی مهم دیگر را هم در برنامه «این هفته در تاریخ» لحاظ کرد و آن توجه و اهتمام به سرخداها و وقایعی است که در قلمرو «تاریخ معاصر» تعریف می‌شوند. ضمن این که این برنامه اثر تنوع و تعدد موضوعی برخوردار است و در هر برنامه به چند واقعه مهم تاریخی می‌پرداخت. مثلاً در یکی از برنامه‌های آن به «ظهور گروه کولاس کلان‌ها در آمریکا» در ۲۴ سپتامبر ۱۸۶۵، «کناره‌گیری گورباچف از قدرت» در ۲۵ سپتامبر ۱۹۹۱، «سونامی بزرگ اندونزی» در ۲۶ سپتامبر ۲۰۰۴ و «باخ‌گشت دموکراسی به اسپانیا» در ۲۹ سپتامبر ۱۹۷۸ پرداخته شد.

استفاده از تصاویر آرشیوی یا کمتر دیده شده و در واقع روایت بصری سرخداها به این برنامه جذابیت بیشتری بخشیده و حس کنجکاوی مخاطب را ارضا می‌کند.

فارغ از سویه ساختاری و کارکردهای اطلاع‌رسانه برنامه باید این نکته را هم اضافه کرد که «این هفته در تاریخ» صرفاً مبتنی بر آرایه داده‌های تاریخی نیست، بلکه استمرار تماشای آن می‌تواند به مخاطب یک بینش و بصیرت تاریخی ببخشد که مبتنی بر آن بتواند مسائل امروزی و در واقع تاریخ جهان معاصر را بهتر درک و تحلیل کند و صاحب یک شعور تاریخی شود. وقتی وقایع و رویدادها در بستر یک روایت تاریخی قرار می‌گیرند، واجد معنا شده و اطلاعات را به آگاهی بدل می‌کنند. اگرچه سویه اطلاع‌رسان برنامه می‌تواند سرگرم‌کننده باشد و در واقع نوعی تجربه سرگرمی با تاریخ را برای مخاطب فراهم می‌آورد، اما این سرگرمی با آگاهی در هم تنیده می‌شود و یک بصیرت رسانه‌ای ایجاد می‌کند.

کوتاه بودن برنامه هم دو کارکرد مهم دارد؛ هم مخاطب را هم‌اکنون با روایتی غنی کند و در ساختار مینی‌مال به او اطلاعات می‌دهد که این باروان شناسی مخاطب امروزی هم سوتر است و هم این امکان برای شبکه به وجود می‌آید که چند بار در طول روز این برنامه را پخش کند به طوری که اکنون روغری چهار بار روی آنتن می‌رود. برنامه «این هفته تاریخ» یک کارکرد کلان و مهم‌تری دارد که مبتنی بر این اندیشه بنا شده: آن‌ها که تاریخ می‌دانند محکوم به تکرار آن نیستند.

نوید محمودی و سعید چنگیزیان؛ تهیه‌کننده و بازیگر از «شکستن همزمان پیست استخوان» به «صبا» می‌گویند

نگاه مشترک!

علی حسین زاده، خواننده، آهنگساز و تنظیم‌کننده در گفت‌وگو با «صبا»:

مصمم‌تر پیش می‌روم!

نوید محمودی:

مردم دوست ندارند در سینما به مشکلات فکر کنند

سعید چنگیزیان:

در بازی باید ریسک پذیر بود